

1993 నుంచి 2013 వరకు వెలువడిన నడుస్తున్న చరిత్ర కు నేటి రూపం

తెలుగుజాతి పత్రిక

అమ్మ నుడి

నుడి నాడు నెనరు డిసెంబరు 2022

సంపుటి : 8
సంచిక : 9
పుటలు : 52
రూ. 25 లు

ISSN NO:
2582-8738

యు.జి.సి. గుర్తింపు పొందిన తెలుగు పత్రిక <https://ugccare.unipune.ac.in> <https://www.ugc.ac.in>

(ఎడమ నుండి కుడికి) ముఖ్యఅతిథి: జస్టిస్ ఎ.వి.శేషసాయి, ఆత్మీయ అతిథి: తమ్మా శ్రీనివాసరెడ్డి, అన్నం శ్రీధర్
అవార్డు గ్రహీత: సరస్వతుల రామనరసింహం(సరసి) దంపతులు, నిర్వాహకులు: సామల లక్ష్మణబాబు,
సభాధ్యక్షులు: సామల రమేష్ బాబు, విశిష్ట అతిథి: మండలి బుద్ధప్రసాద్, ఆత్మీయ అతిథి: గారపాటి ఉమామహేశ్వరరావు

భారత ప్రభుత్వ సాంఘిక సంక్షేమశాఖా మంత్రి నారాయణస్వామి, మాజీమంత్రి డొక్టర్ మాణిక్యవరప్రసాద్, మాజీ రాష్ట్ర శాసనసభ పూర్వ ఉపసభాపతి మండలి బుద్ధప్రసాద్, రాష్ట్రప్రభుత్వ పూర్వ ప్రధానకార్యదర్శి ఐ.వై.ఆర్.కృష్ణారావు, ఆర్ఎస్ఎస్ జాతీయ ప్రచారప్రముఖ్ సునీల్ అంబేకర్, రాష్ట్ర సమరసతావేదిక అధ్యక్షులు తాళ్ళూరి విష్ణు, రాష్ట్ర సామాజిక సమరసత మహిళాకన్వీనర్ కోడూరు జయప్రద, రచయితలు బూదాటి వెంకటేశ్వర్లు, పులికొండ సుబ్బాచారి, మున్నగువారు

ప్రాథమిక విద్య మాతృభాషా మాధ్యమంతోనే: జాతీయ పాఠ్యప్రణాళికతో స్పష్టం

- ◆ తెలుగు అభివృద్ధి, సాధికారతల కోసం...
- ◆ తెలుగు భాషోద్యమ నిర్మాణం కోసం...
- ◆ ఆంధ్ర, తెలంగాణ, ఇతర రాష్ట్రాలు, విదేశాల్లోనూ ఉన్న తెలుగువారి కోసం...

తెలుగుజాతి పత్రిక

అమ్మనుడి

సంపాదకుడు : డా॥ సామల రమేష్ బాబు 9848016136

తోడ్పాటు : డా॥ గారపాటి ఉమామహేశ్వరరావు,
డా॥ వెన్నిసెట్టి సింగారావు, డా॥ సుందర్ కొంపల్లి, రహ్మానుద్దీన్ షేక్,
సరస్వతుల రామనరసింహం(సరసి), తమ్మా శ్రీనివాసరెడ్డి

డిసెంబరు 2022

రచయితలకు సూచనలు	లోపలి పుటలలో....	
తెలుగు భాష, సాహిత్యం, సాంస్కృతికతలతో పాటు తెలుగువారి చరిత్రకూ, సంస్కృతికీ, సాధికారతకూ, ప్రగతికీ చెందిన సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ అంశాలపై రచనలకు స్వాగతం. రచనలను వ్యాసం, కథ, వచన కవిత, పాట - ఏ రూపంలోనైనా పంపవచ్చు.	ఇవీ సంగతులు:	05
1. వ్యాసాలు, కథలు ముద్రణలో నుండి 3 పుటలకు మించకూడదు. కవితలు 20 నుంచి 30 పంక్తులకు మించకూడదు. విమర్శలు విషయం పైనే ఉండాలి. వ్యక్తులపై గురిపెట్టి చేయరాదు. సరళమైన తెలుగులో వ్రాయాలి.	సంపాదక హృదయం:	07
2. రచనలను యూనికోడ్ లో గాని, అనుఫాంట్స్ లో గాని టైప్ చేసి పి.డి.ఎఫ్ మరియు పి.ఎం.డి. రెండింటిలోనూ పంపాలి. లేదా ఎ4 సైజు కాగితంపై వ్రాసి, స్కాన్ చేసి editorammanudi@gmail.com కు పంపాలి. కొరియర్ / రిజిస్టర్డ్ / సాధారణ పోస్టులో కూడా పంపవచ్చు.	విన్నపం:	09
3. రచనతో పాటు పోస్టల్ చిరునామా, ఫోన్ నంబరు, ఉంటే ఇ-మెయిల్ చిరునామా కూడా ఇవ్వాలి. ఈ వివరాలు లేని రచనల్ని తీసుకోలేము.	సృందన:	11
4. హామీపత్రం తప్పనిసరి: రచన సొంతమేనని, ఇతర పత్రికలకుగాని, ఇంటర్నెట్ పత్రికలకుగాని పంపలేదని, ఇంతవరకు ఎక్కడా ప్రచురణ కాలేదని హామీ పత్రాన్ని తప్పనిసరిగ రచనతో జోడించాలి. హామీ పత్రంలేని రచనలను, ముందుగా సామాజిక మాధ్యమాల్లో పెట్టిన రచనలను ప్రచురణకు స్వీకరించలేము.	సాంకేతిక కోణం:	12
5. దయచేసి ప్రచురణ కోసం పంపే రచనలను, వార్తలను ప్రతి నెల 15వ తేదీలోపుగా మాకు చేరునట్లు పంపండి. 20వ తేదీ దాటిన తరువాత చేరే వాటిని వెంటనే పరిశీలించడం వీలుకాదు. వ్యాసాలను ప్రచురించడానికి కనీసం 1-2 నెలల వ్యవధి పట్టవచ్చు.	తెలుగు-సంస్కృతం:	15
	ముఖచిత్రం-1:	16
	ఆంగ్లభాషా ప్రభావం:	23
	స్ఫూర్తి:	27
	ముఖచిత్రం-2:	29
	సాహిత్యరంగం:	31
	నాటకాలు:	36
	ఆన్లైన్ విద్య:	38
	బాలసాహిత్యం:	39
	పుస్తకాల పరిచయం:	42
	నివాళి:	48
	అభినందన:	49
	గ్రంథాలయం:	50
	వారసత్వ సంపద:	43
	ధారావాహిక:	45
	భాషాశాస్త్రజ్ఞుల సమావేశం: 44వ భారతీయ భాషాశాస్త్రజ్ఞుల సమావేశ దృశ్యాలు	51
	కవితలు: నేను మళ్ళీ జన్మిస్తా...: లక్ష్మీశ్రీనివాస్(28), మారాము: ఎన్.గోపి(37), శ్రమైక జీవన...: వై.హనుమంతరావు(47).	
	ఫోటోలు	కార్టూన్లు
	తమ్మా శ్రీనివాసరెడ్డి	కంప్యూటర్ బందారు రఘురాం
	ammanudi.org వలగూటిలో అమ్మనుడి పాత సంచికలను చదువగలరు	
	రచనలను, వార్తలను, వాట్సయాప్ లో పంపవద్దు: 'అమ్మనుడి'లో ప్రచురణకై వార్తలు, ఫోటోలు, రచనలను కొందరు వాట్సయాప్(WhatsApp) లో పంపుతున్నారు. వాటిని ప్రచురణకు స్వీకరించలేము. దయచేసి కొరియర్ లో / రిజిస్టర్డ్ పోస్టులో, లేదా editorammanudi@gmail.com కు పంపించండి. - సంపాదకుడు	

ఆధునిక తెలుగు సాహిత్యంలోని నాటకాలు - నాటక కర్తలు-చారిత్రక దృక్పథం

ఆధునిక సాహిత్య పోకడలలో నాటకం బాగా ప్రసిద్ధి చెందిన రూపం. నాటకాన్ని మనం అవగాహన చేసుకునే ముందు దీని ఆవిర్భావం ప్రాచీన సాహిత్యంలోనే రూపాంతరం చెందినదిగా చెప్పవచ్చు. ప్రాచీన సాహిత్యంలోని సంస్కృత నాటకంతో ఆధునిక సాహిత్య తెలుగు నాటకాన్ని పోల్చిచూస్తే చారిత్రకకళ అయిన నాటకరంగం ఎంతో నిరాదరణకు గురైనదని చెప్పవచ్చు. అయినా నాటకరంగ రచయితలు అనేక నాటకాలను రచించి తెలుగు ఆధునిక నాటకానికి సాహిత్య ప్రక్రియలో విశేషమైన స్థానాన్ని కల్పించడం జరిగింది. ఆధునిక తెలుగుసాహిత్య ఆరంభంలో స్వదేశీ అభిమానంతో బాగా ప్రచారంలో ఉన్న ముఖ్యమైన నాటకంగా యక్షగానం లేదా వీధినాటకాన్ని పేర్కొనవచ్చును. ఈ నాటకంలో మనం పద్య, గాన నృత్యరూపక విశేషాలను గమనించవచ్చు. దక్షిణ ప్రాంత నాటకశైలిలో ఇలాంటి సాహిత్యాన్ని మనం చూడవచ్చు. ఈ నాటక సాంప్రదాయ గమనాన్ని ప్రస్తుతం కూచిపూడి భాగవతంలో కూడా చూడవచ్చు. సంస్కృత నాటకాలలో ఈ స్వదేశీ నాటకరచనను మనం చూడలేదు.

ఆధునిక తెలుగు సాహిత్య ఆవిర్భావాన్ని పరిశీలిస్తే, తెలుగు నాటకరంగంపై షేక్స్పియర్ ప్రభావం స్పష్టంగా గోచరిస్తుంది. ఆధునిక తెలుగు నాటక ఆవిర్భావాన్ని మూడు రకాలుగా విభజించవచ్చును. అవి.

- 1) అనుకరణ లేదా అనువాదం (సంస్కృతం, ఆంగ్ల భాషల నుండి)
- 2) చారిత్రక నాటకాలు.
- 3) సాంఘిక నాటకాలు మరియు పౌరాణిక నాటకాలు

అనుకరణ లేదా అనువాద నాటకాలు (సంస్కృతం):

మొట్టమొదటి సంస్కృత అనువాద నాటకంగా కాళిదాసు సంస్కృతంలో రచించిన 'అభిజ్ఞాన శాకుంతలము'ను చెప్పవచ్చు. దీనిని ఎం. శేషచార్య తెలుగులోకి అనువదించి క్రీ.శ. 1870 సంవత్సరంలో ప్రచురించారు. క్రీ.శ. 1872 లో 'నరకాసుర విజయ వ్యాయాగం' అనే నాటకాన్ని కొక్కొండ వెంకటరత్నం పంతులు తెలుగులోకి అనువదించి ప్రచురించారు. ఇదే కాలంలో సుమారు క్రీ.శ. 1875లో కాళిదాసు శాకుంతలం సంస్కృత నాటకాన్ని పరవస్తు రంగాచారి అసంపూర్ణంగా అనువదించి ప్రచురించారు. వీరేశలింగం పంతులు కూడా శాకుంతలాన్ని అనువదించి వివేకవర్ధిని అనే తన పత్రికలో ప్రచురించారు. తరువాత చివరిగా దీనిని ప్రత్యేకమైన పుస్తకంగా అచ్చువేయించడం జరిగింది. తరువాత కాలంలో నాటకరంగానికి సంబంధించి చాలా అనువాదాలు వచ్చాయి. వీటిలో వడ్డాది సుబ్బారాయుడు క్రీ.శ. 1886 సంవత్సరంలో 'వేణీ సంహారము', వావిలాల వాసుదేవశాస్త్రి గారు క్రీ.శ. 1889లో 'ఉత్తర రామచరిత్ర', సునర్ల అనంతరావుగారు క్రీ.శ. 1890లో 'ముద్రా రాక్షసం', తిరుపతి వేంకట కవులు క్రీ.శ. 1889లో 'మృచ్ఛకటికం' మరియు 'బాలరామాయణం', దాసు శ్రీరాములుగారు క్రీ.శ. 1902లో 'మహావీరచరిత్ర' మరియు 'మాలతీమాధవం' అనే సంస్కృత నాటకాలను తెలుగులోకి అనువదించారు. ఆధునిక తెలుగు సాహిత్య ప్రక్రియలో అనువాదంపై ఎంతో మక్కువతో ఒకే గ్రంథనాటకాన్ని పలువురు వారి వారి ప్రక్రియలో అనువదించేవారు. ఒక్క కాళిదాసు

శాకుంతలం నాటకాన్ని సుమారు పదిమంది సాహిత్యకారులు తెలుగులోకి అనువదించారు. ఈ సంస్కృత నాటకాలలో తెలుగులోకి అనువదించిన 'శాకుంతలం', 'వేణీ సంహారం' మరియు 'మృచ్ఛకటికం' వంటి నాటకాలు ప్రజాదరణను పొందాయి. క్రీ.శ. 1912లో టి.గణపతిశాస్త్రి గారు భాషా నాటకాలను కనిపెట్టారు. ఇతను చాలా నాటకాలను తెలుగులోకి అనువదించారు. ఈ అనువాద ప్రక్రియలో మానవల్లి రామకృష్ణ కవి మరియు చిలకమర్తి లక్ష్మీ నరసింహం ముఖ్యులు.

అనువాద నాటకాలు (ఇంగ్లీష్):

క్రీ.శ. 19వ శతాబ్దం నుండి మన ఆధునిక తెలుగు నాటక రచయితలు ఇంగ్లీష్ భాషలోని నాటకాలను తెలుగులోనికి అనువదించడం ప్రారంభించారు. షేక్స్పియర్ ఆంగ్లంలో రచించిన 'జూలియస్ సీజర్' అనే నాటకాన్ని వావిలాలగారు క్రీ.శ. 1875లో మొదటగా తెలుగులోకి అనువదించారు. గురజాడ శ్రీరామమూర్తి మరియు కందుకూరి వీరేశలింగం 'మర్చంట్ ఆఫ్ వెనిస్' అనే ఇంగ్లీష్ నాటకాన్ని తెలుగులోనికి అనువదించారు. క్రీ.శ. 1890లో 'కామెడీ ఆఫ్ ఎర్రర్స్' అనే ఇంగ్లీష్ నాటకాన్ని 'చమత్కార రత్నావళి' అనే పేరుతో కందుకూరి వీరేశలింగం రాజమండ్రిలో వేదిక నాటకంగా తెలుగులోకి మొదటగా అనువదించారు గనుక, బహుశా ఇదే తెలుగులో అనువదించిన వేదిక నాటకం. తర్వాత పానుగంటి షేక్స్పియర్ 'టైట్ల నైట్' ను తెలుగులోకి అనువదించారు. ఆధునిక తెలుగు సాహిత్యంలో ఆంగ్లం నుండి తెలుగులోకి చాలా అనువాద ప్రక్రియలు జరిగాయి.

చారిత్రక నాటకాలు:

కె. శ్రీనివాసరావు చారిత్రకనాటకం పాత్రధారులలో నాయకుడిగా, నాటకకర్తగా బాగా గుర్తింపు పొందారు. 'పృథ్వీరాజ్' మరియు 'విజయనగర సామ్రాజ్యపట్టతనము' అనేవి బాగా ప్రసిద్ధిచెందిన నాటకాలు. ఈ రెండు కూడా మంచి విషాదగాధలతో కూడిన నాటకాలు. ప్రాచీన సాహిత్య నాటకాలతో పోలిస్తే ఇవి చాలా క్రొత్తగా ఉంటాయి. మిగతా చారిత్రక నాటకాలలో కె. సుబ్బారావు 'రోషనార'

నాటకం, శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి 'బొబ్బిలి యుద్ధం' నాటకం, ఇచ్చాపురపు యజ్ఞనారాయణ 'రసపుత్ర విజయము', గుడిమేడ వేంకట సుబ్బారావు 'ఖిల్జీ రాజ్య పతనము' అను నాటకాలు ముఖ్యమైనవి.

పౌరాణిక నాటకాలు మరియు సాంఘిక నాటకాలు :

భారతీయ పురాణాలు తెలుగుసాహిత్య రచయితలకు తరగని సంపదవలె నాటకాలను అందించాయి. పురాణాలలోని కథలను ఆధారం చేసుకొని నాటక రచయితలు అనువాద ప్రక్రియ ద్వారా స్వంత రచనలను చేపట్టారు. ధర్మవరము కృష్ణమాచార్యులు పురాణ నాటకాలను రచించే వారిలో ముఖ్యులు. 'చిత్రనిలయం' 'విషాద సారంగధర', 'ప్రహ్లాద', మరియు పాదుకాపట్టాభిషేకం' వంటివి ముఖ్యమైన పౌరాణికనాటకాలు. సాహిత్య ప్రక్రియలో వేదం వేంకటరాయశాస్త్రి గారు తెలుగు నాటకకర్తలలో అందరిలోకెల్లా ముఖ్యులు. తిరుపతి వేంకటకవులు పౌరాణిక నాటక రచనలో ఆరితేరినవారు. మహాభారతాన్ని ఆధారం చేసుకొని ఎన్నో విలువైన నాటకాలను రచించారు. చిలకమర్తివారి 'గయోపాఖ్యానము', పానుగంటివారి 'రాధాకృష్ణ', బలిజేపల్లి లక్ష్మీకాంతంగారి 'సత్యహరిశ్చంద్ర', ఇచ్చాపురపు యజ్ఞనారాయణ గారి 'రసపుత్ర విజయము' ఇంకా మరికొన్ని ముఖ్యమైన పౌరాణిక నాటకాలు ఆంధ్రదేశంలో పేరెన్నిక గలిగినవి.

గురజాడ అప్పారావు 'కన్యాశుల్కం' తెలుగులో వెలువడిన మొదటి సాంఘిక నాటకం. ఈ నాటకంలో యువతులను కొనుగోలు చేసి వారిని వృద్ధులకు ఇచ్చి వివాహం చేసే విధానాన్ని అపహాస్యం

చేయడం, వితంతు వునర్వివాహాన్ని ప్రోత్సహించడం లాంటి నాటకాలు అనాటి ప్రజలను విశేషంగా ఆకట్టుకొన్నాయి. ఇదే కోవలో వీరేశలింగం గారి 'బ్రహ్మ వివాహము' మరియు పానుగంటి లక్ష్మీ నరసింహంగారి 'కాంతాభరణం' చెప్పుకోదగ్గ నాటకాలు. తరువాత కాలంలో ఏక పాత్రాభినయ నాటకాలలో, దృశ్యరూపక నాటకాలు కూడా ఎంతో ఆదరణ పొందాయి. ముద్దు కృష్ణ 'అశోకం' నాటకం, గుడిపాటి వేంకటాచలం 'హరిశ్చంద్రుడు', 'శశాంక', 'చిత్రాంగి', నాటకాలు, ఆమంచర్ల గోపాలరావు 'హిరణ్యకశిపుడు' నాటకం, త్రిపురనేని రామస్వామి 'సాంబకుడు' నాటకం, ఆత్రేయ 'గాలిమేడలు', అనిశెట్టిసుబ్బారావు 'మా వూరు' నాటకం, డి.వి. నరసరాజు 'నాటకం', అవసరాల వేంకటనరసు రచించిన 'జ్యోతిర్మయ' నాటకం, కొర్లపాటి శ్రీరామమూర్తి 'సమత' మరియు 'నటన' అను నాటకాలు, అవసరాల సూర్యారావు 'పంజరము' గోపీచంద్ 'తత్వమసి' ముఖ్యమైనవి. నార్ల వెంకటేశ్వర రావు ఏకపాత్రాభినయంతో రచించిన నాటకాలలో ఆంధ్రుల ఆచార సాంప్రదాయాలు ఎన్నో మిళితమైవున్నాయి. మల్లాది విశ్వనాథ కవి గారి హాస్యం మరియు వ్యంగ్యం నాటకాలుగా 'దొంగనాటకము' మరియు 'వారసులు' చాలా ప్రసిద్ధి పొందాయి. ఆంధ్రదేశంలోని ఆధునిక తెలుగు నాటకాలు క్రీ.శ. 1928 నుండి 1958 వరకు సుమారు రెండు వేల నాటకాలను వివిధ ఆధునిక కవులు రచించి తెలుగు భాషానాటక రంగానికి విశిష్ట సేవలు అందించారు.

వ్యాస రచయిత చరిత్ర సహాయ ఆచార్యులు ఎస్.కె.ఆర్.ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల గూడూరు

కవిత

మారాము

“అమెరికాలో వీధులు
బహు శుభ్రంగా వుంటాయి” అన్నాడతడు
“అంటే” అన్నాను
“మట్టి ధూళి అసలే వుండవు” అన్నాడు
“మరి నన్నెందుకు రమ్మంటున్నావు
అవి లేకుండా నేను బతకలేనే”.

“జన సమ్మర్థం ఉండదు
తొక్కిసలాట సున్నా”
“అరె జనం లేకుండా
నాకు ఊపిరాడదే”

“ఇరుగు పొరుగుల బెడద వుండదు
ఇండ్లు దూర దూరంగా వుంటాయి”
“అయ్యో! పలకరించే వాళ్ళు లేకపోతే
ప్రాణాలు నిలువవు నాకు”

“కార్లలో రోడ్ మ్యాపులుంటాయి
తప్పిపోయే ఆస్కారం లేదు”
“అట్లనా లెప్ట రైట్ల మధ్య

దృశ్య చలన సౌభాగ్యం వుండదన్నమాట
అదేం ప్రయాణం!
వినిర్మిత దేశం కదా అది
మరి రోడ్డు ప్రమాదాలు అంతగా ఎందుకు?
నేనైతే ఇప్పటికీ సుల్తాన్ బజార్లో
స్కూటర్ నడిపి క్షేమంగా బయట పడ్తాను”

“వాషింగ్టన్ లో లైట్ హౌస్
ధవళ సుందరంగా ఉండొచ్చు గాని
అది తీసుకునే నల్ల నల్లని నిర్ణయాల్లో
మానవాళి శ్రేయస్సు ఉంటుందంటావా?”

“వీకెండ్ లో
నయాగరాకు వెళ్లి రావచ్చు
బాగుంటుంది”
“కుంటాల జలపాతాన్ని
కంటిలో బంధించిన నాకు
అదో ఆకర్షణ!”

“అంతర్జాతీయ, గ్లోబల్ లాంటి పదాలు

నీ మనసుకు పట్టవా!”
“భూమికి చెవిని ఆనించి విను
ఎక్కడో యుద్ధ రావాలు వినిపిస్తున్నై
నువ్వు చెప్పే ప్రశాంతతను ఏం జేసుకోను
గర్భితంగా భీభత్స రసం చిప్పిల్లుతుంటే”

“నాయనా!
నువ్వు పిలుస్తుంటే
నా అస్తిత్వాన్ని మింగేసే
ప్రక్రియలన్నీ
అక్కడే వున్నట్టు అనిపిస్తుంది”

“మన రక్త బంధంలో
ఆత్మీయతకు లోటు లేదు
అదొక్కటే పరమ సత్యం
ఏమీ అనుకోకు
నన్నిక్కడే ఉండనియ్యి”

డా॥ ఎన్. గోపి
9391028496

అమ్మనుడి తెలుగుజాతి పత్రిక
AMMANUDI (Telugu Monthly)
DECEMBER 2022 Vol :8, Issue 9

Date of publication : 1st of every month
Date of posting : 3rd & 6th of every month

RNI-APTEL / 2015/62362
Postal Reg NO. TEN/14/2021-23

Bommidala
International

బొమ్మిడాల ఇంటర్నేషనల్ ప్రె.ఎమిటెడ్

బి.టి.సి.హౌస్, ఐదవ వీధి
చంద్రమౌళినగర్, గుంటూరు-522 007

Tel :91-863-2357615, 2357616

Fax : 91-863-2351343

E mail : murtybsk@bommidalainternational.com

bskmurty@yahoo.co.in

Website : www.bommidalainternational.com

If not delivered, please return to : 'The Publisher, AMMANUDI Monthly,
8-386, Jivaka Bhavanam, ANGALAKUDURU (po), TENALI-522 211, Guntur (dt) A.P. Cell:9440 448244